

**JP “ Srbijašume”
Beograd**

Univerzitet Kragujevac
**Prirodno-matematički fakultet
Institut za biologiju i ekologiju
Kragujevac**
R. Domanovića 12.

**IZMENA I DOPUNA PROGRAMA UPRAVLJANJA
RIBARSKIM PODRUČJEM “JELAŠNIČKA KLISURA” ZA
PERIOD 2013.-2022. GODINA**

Autori i saradnici:

Prof. dr Vladica Simić, Prof. dr Snežana Simić i Doc. dr Ana Petrović

D E K A N

Prof. dr Srećko Trifunović

Kragujevac, 2018.g.

PRAVNI OSNOV

Na osnovu člana 17. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14) korisnik donosi Program upravljanja ribarskim područjem „Jelašnička klisura“.

Na osnovu člana 18. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („*Službeni glasnik RS*“ br. 128/14) predviđeno je da Program upravljanja ribarskim područjem sadrži:

- 1. podatke o korisniku ribarskog područja,**
- 2. podatke o ribarskom području,**
- 3. osnovne hidrografske, hidrološke, biološke, fizičke, hemijske i druge karakteristike voda ribarskog područja i podatke o ekološkom statusu voda,**
- 4. podatke o ribljim vrstama u vodama ribarskog područja. Procenu njihove biomase (količine) i godišnje produkcije sa posebnim osvrtom na ribolovno najznačajnije vrste i zaštićene vrste,**
- 5. uslove zaštite prirode,**
- 6. vreme ribolova,**
- 7. dozvoljene tehnike ribolova, opremu alate i vrste mamaca kojima se može loviti na određenoj ribolovnoj vodi ribarskog područja,**
- 8. mere za zaštitu i održivo korišćenje ribljeg fonda,**
- 9. prostorni raspored, granice i mere za zaštitu posebnih staništa riba, kao i mere spašavanja riba sa plavnih područja,**
- 10. program poribljavanja po vrstama i količini riba i vremenu i mestu poribljavanja,**
- 11. dozvoljeni izlov ribe po vrstama i količini na osnovu godišnjeg prirasta ribljeg fonda,**
- 12. uslove obavljanja ribolovnih aktivnosti i mere za njihovo unapređenje, uslove obavljanja sportskog ribolova, kao i mere za unapređenje ribolovnog turizma na ribarskom području,**
- 13. organizaciju ribočuvarske službe i broj ribočuvara,**
- 14. procedure za otkrivanje i suzbijanje zagađivanja voda ribarskog područja,**
- 15. program monitoringa ribarskog područja,**
- 16. program edukacije rekreativnih ribolovaca,**
- 17. ekonomske pokazatelje korišćenja ribarskog područja,**
- 18. sredstva potrebna za sprovođenje programa upravljanja ribarskim područjem i način obezbeđivanja i korišćenja tih sredstava.**

Program se donosi prema gore navedenim poglavljima, a na osnovu istraživanja koja su sprovedena tokom 2016. i 2017. godine, kao i podataka iz ranijih istraživanja, prikazanih u prethodnim Programima (Simić i saradnici, 2007-2012.).

Izmene i dopune Programa donose se na osnovu rezultata monitoringa koji je sproveden tokom avgusta 2016. godine.

1. PODACI O KORISNIKU RIBARSKOG PODRUČJA

Na osnovu odluka br: 4/2008-6 od 27. II. 2008. godine, a na osnovu člana 15. Zakona o šumama i člana 36. Statuta. Upravni odbor Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“, na sednici održanoj dana 27. II. 2008.g. donosi Odluku kojom se odabira Javnom preduzeću za gozdovanje šumama „Srbijašume“, da u granicama Specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ (*Službeni glasnik „RS broj 9/1999*), na ribolovnim vodama ustanovi Ribarsko područje „Jelašnička klisura“.

2. PODACI O RIBARSKOM PODRUČJU

Deo područja Jelašničke klisure stavljen je pod zaštitu kao prirodno dobro od izuzetnog značaja i svrstano je u I kategoriju zaštite kao Specijalni rezervat prirode "Jelašnička klisura", Uredbom Vlade RS ("*Sl. gl. RS", broj 9/95*).

Specijalni rezervat prirode "Jelašnička klisura" stavlja se pod zaštitu radi očuvanja staništa i prirodnih retkosti endemo-reliktnih vrsta srpske i natalijine ramondije (*Ramonda serbica* Pančić, *Ramonda natalia* Pančić), kao i 39 mezijskih, 20 balkanskih i šest ilirskih endema i subendema i očuvanja posebne prirodne vrednosti koju čini klisura Jelašničke reke sa bogatom i raznovrsnom morfološkom ornamentikom.

Specijalni rezervat "Jelašnička klisura" nalazi se na području opštine Niš, katastarska opština Čukljenik i Jelašnica. Površina iznosi 115,73 ha, od čega je 20,50 ha u privatnoj svojini, 57,29 ha u državnoj i 37,94 ha u društvenoj svojini.

Jelašnička reka je mali vodotok, sa veoma malo vode tokom leta i jeseni.

Granice ribarskog područja "Jelašnička klisura", se poklapaju sa granicama specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ a čini ga samo tok Jelašničke reke.

3. OSNOVNE HIDROGRAFSKE, HIDROLOŠKE, BIOLOŠKE, FIZIČKE, HEMIJSKE I DRUGE KARAKTERISTIKE VODA RIBARSKOG PODRUČJA I PODACI O EKOLOŠKOM STATUSU VODA

3.1 Fizičke, hemijske i biološke karakteristike Jelašničke reke na području ribarskog područja "Jelašnička reka"

Tokom decembra 2012. godine izvršena su merenja i uvid u osnovne abiotičke karakteristie vodotoka Jelašničke reke u okviru Specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“ i to na lokalitetu koji je prikazan u tabeli 1.

Tabela 1. Istraživani lokalitet na području Specijalnog rezervata prirode „Jelašnička klisura“

Red.br	Naziv lokaliteta	Oznaka
1.	Reka Jelašnička, kamp	RJK

Ovim istraživanjima obuhvaćeni su sledeći fizički i hemijski parametri: morfometrija vodotoka (širina korita, dubina vode, karakter dna), fizičke osobine (temperatura vode, elektroprovodljivost, brzina vode, boja, providnost) i hemijske osobine (koncentracija i saturacija kiseonika, pH vode, koncentracija fosfata, nitrata i amonijuma). Većina parametara merena je na terenu pomoću kompleta terenske laboratorije «HANNA».

Rezultati merenja osnovnih fizičkih i hemijskih parametara na navedenom lokalitetu prikazani su u tabelama 2 i 3.

Tabela 2. Morfometrijske i fizičke karakteristike Jelašničke reke

Prametar/lokalitet	Jelašnička reka	
	28.07.08;	25.12.2012.
GIS koordinate		
nadmorska visina (m)	420	
Širina korita (m)	3	
Dubina vode (m)	0.2-0.5	
Karakter dna (%)		
Stene i krupan kamen	5	
Kamen do veličine šake	70	
Šljunak, oblutak	10	
Pesak	5	
Mulj	5	
Detritus	5	
Temperat. vode °C	16.4	3.1
Brzina vode (m/s)	0.7-1.2;	0,6-0,8
Elektroprovodljivost η_{sim}/cm^3	346;	321

Tabela 3. Hemijske karakteristike vode Jelašničke reke

Parametar/lokalitet	Prethodna merenja	2012
pH vode	8.59	8,23
Koncentracija kiseonika(mg/l)	8.20	9,12
Saturacija kiseonika (%)	88.6	91,4
Nitrati kao N (mg/l)	6.3	4,3
Amonijum (mg/l)	0.21	0,08
Fosfati kao P (mg/l)	0.59	0,02

Na osnovu dobijenih rezultata, ali i korišćenjem podataka istraživanja iz prethodnog perioda, vidi se da istraživani vodeni ekosistem Jelašničke reke ima karakteristike brdske reke, krečnjačkog karaktera. na nadmorskoj visini od 200 do 700 m. Reka se odlikuje relativno sporim tokom vode (0,8 m/s), kamenitim dnom i prosečne širine korita oko 2,5m. Temperatura vode kreće se u istraživanom periodu od 3,1°C tokom zime do 19.5°C tokom leta. Kiseonika, uglavnom ima u optimalnim vrednostima, a prosečno oko 9,5mg/l. Koncentracija biogenih soli fosfata i

nitrata je uglavnom srednje visoka što ukazuje na nesto pojačane vrednosti primarne produkcije. Srednja vrednost elektroprovodljivosti vode iznosi oko 350 $\mu\text{S}/\text{cm}^3$, što govori o umerenoj mineralizaciji.

Analiza strukture zajednica, perifitona i faune dna sprovedena je na ribarskom području na istim lokalitetima uporedo sa merenjem fizičkih i hemijskih parametara i to standardnim hidrobiološkim postupcima. Posebno je prilikom analize navedenih zajednica posvećena pažnja njihovoj produktivnosti i biomasi. Ovim postupkom procenjuvan je kapacitet staništa pre svega u pogledu produkcije potencijalne riblje hrane. Osim ovoga hidrobionti su poslužili za određivanje kvaliteta vode Jelašničke reke.

Kvalitet vode procenjen je na osnovu biotičkog indeksa BNBI (Balkan Biotički Indeks, Simić&Simić, 1999) i to prema sledećoj skali:

<i>Klasa vode</i>	<i>Biotički indeks</i>	<i>Boja</i>	<i>Zagađenost</i>
I –oligosap.	0-0,5-1,5	plava	Mala
II-beta-mezosap.	1,6-2,5	zelena	Umerena
III – alfa-mezosap	2,6-3,5	žuta	Jaka
IV - polisap	3,6-4,5	crvena	Veoma jaka

kao i na osnovu saprobnog indeksa Zelinke i Marvana u softerskom paketu “*Asterix*”, a čije su vrednosti kompatibilne vrednostima sabrobnih klasa prema BNBI.

Na osnovu podataka o kvalitetu vode uz korišćenje metode koje je propisana Pravilnikom o parametrima ekološkog i hemijskog statusa površinskih voda i parametrima hemijskog i kuantitativnog statusa podzemnih voda („*Sl. glasnik. RS*“ br.74/11) ribolovna voda područja ima dobar ekološki status.

U Jelašničkoj reci dominiraju predstavnici oksifilnih i mezostenotermnih grupa beskičmenjaka i to pre svega larve insekata Ephemeroptera i Trichoptera kao i amfipodni rakovi iz roda *Gammarus*. Ukupna biomasa po m^2 dna reke (uključuje biomasu sestona, perifitona i makrozoobentosa) iznosi tokom leta $18\text{g}/\text{m}^2$ a tokom zime $13,7\text{g}/\text{m}^2$. Osim animalne komponente u Jelašničkoj reci konstantovano je i značajno prisustvo zelenih končastih algi iz roda *Cladophora*.

4. PODACI O RIBLJIM VRSTAMA U VODAMA RIBARSKOG PODRUČJA. PROCENU NJIHOVE BIOMASE (KOLIČINE) I GODIŠNJE PRODUKCIJE SA POSEBNIM OSVRTOM NA RIBOLOVNO NAJZNAČAJNIJE VRSTE I ZAŠTIĆENE VRSTE,

4.1. Sastav riblje zajednice

Sastav riblje zajednice u zaštićenom području Specijalni rezervata prirode „Jelašnička klisura“ procenjuvan je na osnovu eksperimentalnog izlova tokom letnjeg perioda godine i tokom zime 2012. godine, kao i tokom monitoringa 2016. godine, na istim profilima na kojima su vršene

i analize abiotičkih i drugih biotičkih parametara. Eksperimentalni ribolov izvršen je elektroagregatom na dužini sektora od 50 m od jedne do druge obale. Rezultati eksperimentalnog izlova i strukture zajednice riba prikazani su u tabeli 4.

Tabela 4. Rezultati eksperimentalnog izlova riba u Jelašničkoj reci

Takson / lokalitet	Jelašnička reka prethodni period	Jelašnička reka 2012.
<i>Barbus balcanicus</i> potočna mrena	23- uzorak	13- uzorak
	460 N/km	260 N/km

U tabeli je prikazan broj ulovljenih primeraka na probnom sektoru (uzorak) i brojnost na kilometar rečnog toka (N/km).

Kao što se iz prethodn tabele vidi u istraživanom delu toka Jelašničke reke konstantovana je samo brojna populacija potočne mrene. Tokom ranijih istraživanja zabeležene su i vrste *Barbatula barbatula*, *Alburnoides bipunctatus* i pojedinačni primerci klena (*Squalius cephalus*).

U tabeli 5. prikazan je odnos između konstantovane biomase, realne i potencijalne produkcije konstantovane riblje vrste u vodi Jelašničke reke u granicama ribarskog područja "Jelašnička klisura".

Tabela 5. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mrene u Jelašničkoj reci

Vrsta ribe/reka	Jelašnička reka, kamp			
	Biomasa (kg/km)	2012. kg/km	Realna produkcija (kg/km)	Potencijalna produkcija (kg/km)
v.ribe/prod.				
Potočna mrena	11,2	7,9	10.3	11
UKUPNO	134	80	124	132

Na osnovu rezultata iz prethodne tabele vidimo sledeće:

1. Potočna mrena u vodotoku Jelašničke reke ima povoljan odnos između biomase, realne i potencijalne produkcije.

Ako se posmatra starosna struktura potočne mrene u Jelašničkoj reci zapaža se dominacija jedinki starosti 3+ tokom proteklog perioda i dominacija mlađih jedinki tokom zime 2012. godine

Tokom zimskog perioda 2012. godine zbog relativno malog uzorka produkcija se nije mogla uzračunati. Takođe se zapaža i manja vrednost biomase, a što je posledica manjeg prisustva krupnijih primeraka potočne mrene koji se tokom zime povlače u dublje virove ove reke ili migriraju u reku Nišavu.

Na osnovu Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva ("Sl. glasnik RS" br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16) na ribarskom području nisu prisutne strogo zaštićene riblje vrste.

Rezultati monitoringa ribljeg fonda koji su sprovedeni tokom 2016. godine se značajno ne razlikuju u odnosu na prethodni period. U naselju dominira potočna mrena. Populacija ima odlike biomase i realne produkcije kao u tabeli 5a.

Tabela 5a. Odnos biomase, realne i potencijalne produkcije potočne mreine u Jelašničkoj reci, na osnovu monitoringa 2016.godine

Vrsta ribe/reka	Jelašnička reka, kamp			
v.ribe/prod.	Biomasa (kg/km)	2016. kg/km	Realna produkcija (kg/km)	Potencijalna produkcija (kg/km)
Potočna mrena	11,2	10,54	8,28	11
UKUPNO	134	106,7	82	110

5. USLOVI ZAŠTITE PRIRODE

Zavod za zaštitu prirode Srbije je na Program upravljanja ribarskim područjem korisnika propisao 13 uslova. Najveći deo uslova je već ispunjen kroz odgovarajuća poglavlja ovog Programa.

U nastavku su dati komentari na svaki uslov Zavoda za zaštitu prirode Republike Srbije.

Uslov 1: Program mora da bude urađen u skladu sa vazećim zakonskim i podzakonskim aktima (Zakon o zaštiti prirode, Uredba o ekološkoj mreži, Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda, Zakon o vodama)

1. Program se u svojim poglavljima, a u zavisnosti od teme poglavlja poziva na odredbe: Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o ekološkoj mreži, Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda, Zakona o vodama i Planom upravljanja Spedijalnim rezervatom prirode „Jelašnička klisura“

Uslov 2: Uz podatke o korisniku ribarskog područja i ribarskom području treba dati opis svih prirodnih i veštačkih ribolovnih voda u okviru ribarskog područja i izraditi hidrološku kartu sa granicama ribarskog područja.

2. Prema članu 20. Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda ("Službeni glasnik RS" br. 128/14) korisnik ribarskog područja koje se nalazi u nacionalnom parku ili drugom zaštićenom prirodnom dobru dužan je da program upravljanja ribarskim područjem uskladi sa programom zaštite i razvoja tog zaštićenog područja, odnosno zaštićenog dobra. Na osnovu navedenog zakonskog propisa, program upravljanja usklađuje se sa Uredbom Vlade Republike Srbije ("Službeni glasnik RS"

br. 9/95) na osnovu koje je Jelašnička klisura stavljena pod zaštitu kao prirodno dobro od izuzetnog značaja i svrstano je u I kategoriju zaštite kao Specijalni rezervat prirode "Jelašnička klisura", Korisnik se mora upoznati sa sadržajem Uredbe kao i sa delatnostima koje su u izdvojenim zonama zaštite u njima dozvoljene i njihovim mogućim uticajem na životnu sredinu, posebno na vodene ekosisteme. Na osnovu sadržaja navedene Uredbe u granicama I, II, III stepena zaštite, tokom korišćenja ribarskog područja naše aktivnosti i delatnosti uskladićemo sa aktivnostima i delatnostima koje su u određenoj stepenu zaštite dozvoljene. Imajući u vidu odredbe zakona i navedene Uredbe, a i stim u vezi obaveze PIO-a prirode, kao i prirodni potencijal proučavanih reka i potoka, Program upravljanja za period 2013. – 2022. je u skladu sa propisanim merama zaštite akvatične flore i faune, posebno riba i rakova. Iz svega navedenog, Program upravljanja se bazira na principu neophodnosti potpune zaštiti ekosistema reke i okolnih ekosistema kao jedinstvene celine, a posebno u zonama I i II stepena zaštite. U vezi sa ovim, svi predviđeni vidovi rekreativnog ribolova se predviđaju u zonama u kojima je određen III stepen zaštite.

Uslov 3: Potrebno je prikazati metodologiju prikupljanja i obrade podataka, periode izvođenja terenskog istraživanja, nazive i položaje istraživanih lokaliteta na svim ribolovnim vodama ribarskog područja.

3. Metodologija prikupljanja i obrada podataka, periodi izvođenja terenskih istraživanja, kao i nazivi i položaji istraživanih lokaliteta ribolovnih voda detaljno su prikazani u poglavljima 3 i 4.

Uslov 4: Izvršiti poređenje i analizu kvalitativnog i kvantitativnog sastava, biomase i produkcije faune riba sa rezultatima iz prethodnog Programa, ukoliko takvi podaci postoje.

4. Mogu se porediti podaci o sastavu ribljeg fonda iz važećeg Programa sa rezultatima monitoringa tokom 2016. godine. Iz tabele 5. i 5a. Poglavlja 4. se vidi da ne postoje značajne razlike stanja ribljeg fonda u proteklom periodu i aktuelnog stanja koje je konstantovano monitoringom.

Uslov 5: Definisati aktivnosti i lokacije ponovnog naseljavanja (repopulacije) ili ponovnog unošenja (reintrodukcije) autohtonih vrsta riba pod uslovom da se istraživanjima utvrdi da takav postupak doprinosi poboljšanju statusa vrste uz sprečavanje unošenja alohtonih i potencijalno invanzivnih vrsta riba i drugih akvatičnih organizama u ribolovne vode.

5. U Programu nisu planirane aktivnosti repopulacije ili reintrodukcije.

Uslov 6: Obrazložiti opravdanost eventualnog poribljavanja, potencijalne ribolovne vode i lokacije za poribljavanje.

6. Nisu predviđena poribljavanja ovog područja.

Uslov 7: Programom predvideti da se evidentiraju postojeći objekti za akvakulturu, izgrađene u fazi izgradnje pregrade/brane koje ometaju ili sprečavaju migracije riba, kao i objekti sa izgrađenim ribljim stazama i liftovima (naziv lokaliteta, koordinate),

7. Nema objekata akvakulture u blizini područja.

Uslov 8: Predvideti mere uništavanja ili sprečavanja daljeg širenja alohtonih divljih vrsta i njihovih hibrida u slučaju njihovog nenamernog ili namernog unošenja u ribolovne vode.

8. Širenje i unos alohtonih vrsta je zbog malog kapaciteta vodotoka malo verovatno na ovom ribarskom području.

Uslov 9: Utvrditi proceduru obaveštavanja i postupanja u slučaju evidentiranja bolesti, uginuća i pomora riba.

9. U poglavlju 9 i posebno u poglavlju 14 utvrđene su procedure obaveštavanja i postupanja i slučaju evidentiranja bolesti, uginuća i pomora riba u vodama ribarskog područja.

Uslov 10: Rekreativni ribolov unaprediti i promovisati po principu „uhvati pa pusti“ kada je to potrebno i moguće.

10. Sastav ribljeg fonda na ovom području nije odgovarajući za režim ribolova „uhvati i pusti“.

Uslov 11: Utvrditi očuvanost svojstava identifikovanih posebnih staništa riba, funkcionalnost migratornih puteva riba i negativne antropogene uticaje na vrste i staništa.

11. Na osnovu monitoringa sprovedenog tokom 2016. godine nisu potvrđene neke posebno različite ili u biološkom i ekološkom smislu važne odlike populacije potočne mreže u odnosu na druga staništa ove vrste u Srbiji. Imajući ovo u vidu ukida se status celog toka Jelašničke reke kao posebnog staništa riba u narednom periodu.

Uslov 12: Programom navesti situacije u kojima je neophodno očuvati hidrološki režim, morfološke i hidrološke osobine ribolovnih voda, a koje su neophodne za mrest i razviće riba na ribarskom području.

12. Hidrološki režim ribolovne voda je stabilan i nema faktora koji ga mogu značajno narušiti.

Uslov 13: U postupku izrade Programa upravljanja ribarskim područjem, potrebno je obezbediti učešće javnosti.

13. Program je dostupan javnosti na sajtu korisnika.

6. VREME RIBOLOVA

Vreme ribolova na ovom ribarskom području je usklađeno sa sadržajem. Naredbe o merama za očuvanje i zaštitu ribljeg fonda (Službeni glasnik RS" br. 56/15). Međutim pošto ribolov na Jelašničkoj reci nije dozvoljen, to ovo poglavlje nema praktičnog značaja

7. DOZVOLJENE TEHNIKE RIBOLOVA, OPREMU ALATE I VRSTE MAMACA KOJIMA SE MOŽE LOVITI NA ODREĐENOJ RIBOLOVNOJ VODI RIBARSKOG PODRUČJA.

Tehnike ribolova, oprema, alati i vrste mamaca kojima se može loviti na ribolovnim vodama ribarskog područja sprovodiće se u skladu sa Pravilnikom o načinu, alatima i sredstvima kojima se obavlja privredni ribolov, kao i o načinu, alatima, opremi i sredstvima kojima se obavlja rekreativni ribolov, ("Službeni glasnik RS", br. 9/17) i Pravilnikom o dopuni Pravilnika o načinu, alatima i sredstvima kojima se obavlja privredni ribolov, kao i o načinu, alatima, opremi i sredstvima kojima se obavlja rekreativni ribolov, ("Službeni glasnik RS", br. 91/18). Za sada nisu propisane specifične tehnike ribolova, alati i vrste mamaca, a koje nisu u skladu sa pravilnikom.

Međutim pošto ribolov na Jelašnočkoj reci nije dozvoljen, to ovo poglavlje nema praktičnog značaja

8. MERE ZA ZAŠTITU I ODRŽIVO KORIŠĆENJE RIBLJEG FONDA

Tokom perioda korišćenja ovog ribarskog područja, sprovodićemo sledeće mere njegove zaštite:

- Dozvoljenim aktivnostima i kontrolom sporećićemo svaki oblik ribolova na ovom području.
- Pojačati kontrolu i čuvanje reke u periodu mresta potočne mreže.
- Dozvoljenim aktivnostima i kontrolom područja obeštavaćemo nadležne inspekcije organe o pojavam zagađivanja reke u zaštićenom području. Ovo podrazumeva pre svega prepoznavanje i registrovanje pojave izlivanja otpadnih voda iz ruralnih naselja uzvodno od zaštićenog područja kao i odlaganje čvrstog otpadnog materijala na obalama reke, kako od strane samih stanovnika seoskih naselja tako i od strane posetilaca.

9. PROSTORNI RASPORED, GRANICE I MERE ZA ZAŠTITU POSEBNIH STANIŠTA RIBA, KAO I MERE SPAŠAVANJA RIBA SA PLAVNIH PODRUČJA

Jelašnička reka je vodotok sa malim vodnim kapacitetom, posebno u sušnom periodu godine. Samim tim ova reka nema značajnog potencijala za razvoj ribljeg fonda koji bi imao ribolovni značaj. Populacija potočne mreže nema neke posebne biološke i ekološke vrednosti pa

stoga i nema ekološke opravdanosti da ona predstavlja i u narednom periodu posebno stanište riba. Dosadašnji status posebnog staništa imao je više preventivni nego ekološki značaj.

10. PROGRAM PORIBLJAVANJA PO VRSTAMA I KOLIČINI RIBA I VREMENU I MESTU PORIBLJAVANJA.

Na osnovu prikazanih rezultata, poribljavanje kao mera unapređenja ribarstva za Jelašničku reku u okviru Specijalnog rezervata prirode "Jelašnička klisura" nije predviđeno jer se bolji efekat može postići čuvanjem plodišta, ograničavanjem ulova i suzbijanjem krivolova.

U vezi sa ovim nisu predviđena poribljavanja ove reke tokom perioda korišćenja.

11. DOZVOLJENI IZLOV RIBE PO VRSTAMA I KOLIČINI NA OSNOVU GODISNJEG PRIRASTA RIBLJEG FONDA

Na osnovu sadašnjeg stanja ribljevog fonda kao i na osnovu monitoringa iz 2016. godine, a u cilju maksimalne zaštite i održanja vitalnosti populacije potočne mreže za prirodnu reprodukciju predviđa se mera koja to treba da obezbedi u narednom periodu i to pre svega:

Na Jelašničkoj reci zbog malog vodenog kapaciteta i I stepena zaštite šireg područja, zabranjuje se svaki oblik ribolova tokom celog perioda korišćenja.

12. USLOVI OBAVLJANJA RIBOLOVNIH AKTIVNOSTI I MERE ZA NJIHOVO UNAPREĐENJE, USLOVE OBAVLJANJA SPORTSKOG RIBOLOVA, KAO I MERE ZA UNAPREĐENJE RIBOLOVNOG TURIZMA NA RIBARSKOM PODRUČJU

Jelašnička reka je mali vodotok sa ograničenim potencijalom i mogućnostima za rekreativni ribolov, pa je on iz ovog razloga i trajno zabranjen na ovoj reci (videti prethodna poglavlja). Pošto ribolov nije predviđen to se i ne propisuju posebni uslovi za njegovo obavljanje.

Mere za unapređenje ribolovnog turizma se takođe ne propisuju jer Jelašnička reka nema ribolovnog potencijala za ovu delatnost.

13. ORGANIZACIJA RIBOČUVARSKE SLUŽBE I BROJ RIBOČUVARA

Na ribarskom području „Jelašnička klisura“ tokom perioda korišćenja angažovaćemo 1 ribočuvara i jednog volontera. Angažovanje volontera biće vezano za realne potrebe, a posebno u periodu mresta riba, pre svega radi efikasnijeg čuvanja plodišta.

Tokom perioda korišćenja angažovaćemo iste ribočuvare koji kontrolišu vode ribarskog područja „Sićevačka klisura“ jer su ova zaštićena područja relativno na maloj udaljenosti jedno od drugog.

Ribočuvarima je na raspolaganju terensko vozilo i druga neophodna oprema.

14. PROCEDURE ZA OTKRIVANJE I SUZBIJANJE ZAGAĐENJA VODA RIBARSKOG PODRUČJA.

Jelašnička reka kao mali vodotok osetljiv je na zagađenje. Međutim duž toka ove reke nema izvora nekog ozbiljnog zagađenja izuzev otpadnih voda iz seoskih naselja kako iz domaćinstava tako i iz objekata za držanje stoke. Osim otpadnih voda zapaža se i odlaganje raznolikog otpada na obali reke što takođe predstavlja vid zagađenja.

U cilju zaštite vodotoka od navedenih zagađivača obaveštavaćemo nadležne inspektore i komunalnu policiju uvek kada primetimo namerno i očigledno zagađivanje ribolovne vode od strane građana i/ili pravnih subjekata.

- U slučajevima pojave akutnog zagađenja i trovanja riba intervenisaćemo u najkraćem mogućem roku. Postupak je sledeći: odmah obavestiti nadležne inspeksijske organe i sa svojom stručnom ekipom prikupiti dokazni materijal i sačiniti odgovarajući zapisnik. Postupak koji korisnik u slučaju akcidentnog zagađenja (mada je ono malo verovatno) mora da preduzme je da momentalno po dobijanju informacije o zagađenju preventivno zabrani privremeno svaki ribolov na ribarskom području (u ovom slučaju, pošto je ribolov na reci zabranjen, spreči sakupljanje uginule ili umiruće primerke riba od strane lokalnog stanovništva) i to objavi preko svih raspoloživih sredstava javnog informisanja, lokalizuje izvor zagađenja, obavesti o zagađenju nadležnog inspektora zaštite životne sredine. Osim toga, korisnik može i sam da uzme uzorke vode sa mesta uzvodno, na mestu zagađenja i nizvodno od njega, u količini od 2 l u hemijski čiste flaše, koje će u ohlađenom ručnom frižideru (+4°C) u što kraćem roku, a ne dužem od 24 sata dostaviti na analizu najbližem Zavodu za zaštitu zdravlja ili nekoj akreditovanoj hemijskoj naučno-istraživačkoj instituciji, sa podacima o svim zapaženim efektima zagađenja, radi bližeg određenja tipa supstance koju analizom treba ustanoviti. Ova samostalno zatražena analiza služi kao kontrola analize nadležnih državnih službi, opciona je i treba proceniti da li se može finansijski podneti njeno preduzimanje, a pri eventualnom sudskom postupku protiv eventualno utvrđenog zagađivača nije obavezno meritorna, već samo uz eventualno veštačenje. Ukoliko ima uginule ribe, treba je ohlađenu u što kraćem roku odneti nadležnom veterinarskom inspektoratu i tražiti analizu mesa ribe, kako radi ustanovljavanja zagađujuće supstance, tako i radi saznavanja o upotrebljivosti ribljeg mesa za ljudsku ishranu. Sve podatke dobijene od nadležnih službi treba javno i u što razumljivijoj formi objavljivati, kako bi sportsko-rekreativni ribolovci bili upoznati sa postojećim neželjenim efektima zagađenja i rizicima po zdravlje, ukoliko ih ima. Privremenu zabranu ribolova uvedenu zbog zagađenja treba držati sve do dobijanja rezultata koji nedvosmisleno ukazuju da nema opasnosti, niti rizika po zdravlje ljudi. Po eventualnom utvrđivanju zagađivača, korisnik ribarskog područja dužan je da pred nadležnim sudom pokrene paralelno sa sporom koji vodi nadležni državni organ postupak za naknadu štete zbog eventualno uginule ribe i svih drugih posledica do kojih je usled zagađivanja vode došlo, u realnim iznosima određenim od strane sudskog veštaka kojeg sud odredi. Sredstva naplaćena po osnovu odštetnog zahteva koristićemo isključivo za uklanjanje posledica tog zagađenja i za poribljavanje.

15. PROGRAM MONITORINGA RIBARSKOG PODRUČJA

Monitoring ribljeg fonda, sprovodiće se prema dimanici koji je propisan Zakonom o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda, odredbom člana 17. Stav 5. (*“Službeni glasnik RS” br. 128/14*) Monitoring se sprovodi svake treće godine korišćenja ribarskog područja, što znači da će se sledeći monitoring izvršiti tokom 2019. godine.

Monitoring obuhvata:

- kvalitativan sastav i uzrasnu strukturu ribljeg fonda,
- procenu biomase,
- procenu produkcije,
- procenu ribolovnog pritiska.

Na osnovu dobijenih rezultata monitoringa, izvršiće se neophodne izmene i dopune ovog Programa.

Monitoring će se vršiti na istim lokalitetima na kojima su vršena hidroekološka i ihtiološka istraživanja za potrebe izrade Programa i to u relativno isto vreme i uz korišćenje iste metodologije kako za terenska istraživanje tako i za obradu rezultata.

16. PROGRAM EDUKACIJE REKREATIVNIH RIBOLOVACA

Imajući u vidu specifičnost područja i gde rekreativni ribolov nije dozvoljen, to se ne predviđaju posebne mere edukacije rekreativnih ribolovaca koje bi se organizovale posebno za ovo područje.

17. EKONOMSKI POKAZATELJI KORIŠĆENJA RIBARSKOG PODRUČJA

S obzirom da je na ribarskom području trajno zabranjen rekreativni ribolov to ekonomski pokazatelji nemaju značaja, pa se stoga oni neće razmatrati.

**18. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA UPRAVLJANJA
RIBARSKIM PODRUČJEM I NAČIN OBEZBEĐIVANJA I KORIŠĆENJA
TIH SREDSTAVA**

Prihodi od prodaje dozvola nisu planirani.

Rashodi

Vrsta rashoda	Ukupno dinara na godišnjem nivou
Čuvanje, nadzor i praćenje stanja (1 ribočuvar)	720.000,00
Obeležavanje ribarskog područja	15.000,00
SVEGA	735.000,00*

*Sredstva će biti obezbeđena iz drugih prihoda JP "Srbijašume"

PREDLOG AUTORA PROGRAMA

NA OSNOVU DOSADAŠNJIH REZULTATA ISTRAŽIVANJA RIBLJEG FONDA JELAŠNIČKE REKE, KAO I PRAĆENJA NJENOG RIBOLOVNOG ZNAČAJA: SMATRAMO DA ONA NEMA POTENCIJALA ZA ISPLATIVU RIBOLOVNU VODA.

IMAJUĆI OVU ČINJENICU U VIDU, PREDLAŽEMO DA SE U NAREDNOM PERIODU UKINE STATUS RIBOLOVNE VODE ZA JELASNIČKU REKU, A TIME I RIBARSKO PODRUČJE „JELAŠNIČKA KLISURA“.